

Prof. dr. Hans Renders

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

Inleiding

Hans Renders en Oorlogsouders
Renders als verdediger van Ad van Liempt

Meer sjoemelboeken gepromoot door Hans Renders
Adriaan Venema. Schrijvers, uitgevers en hun collaboratie
Overeenkomsten Adriaan Venema en Ad van Liempt
Paul Damen. Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators

Renders' zelfplagiaat – niet langer gewenst in Amerikaans tijdschrift
Michael Roig. The Office of Research Integrity, 2003-2015
Reactie rector magnificus RuG

Appendix I: [Krantenartikelen over de Karel Appelvervalsingen, 1988-1989](#)

Appendix II: [Vroege Renders-artikelen inzake Venema](#)

Appendix III: [Het hele zelfplagiaat](#)

© samenstelling Bart FM Droog,
23 oktober 2019
eerste versie 3 oktober 2019

[Droog Magazine](#), 2019

Inleiding

© Eric Palmen, 2018 [CC BY-SA 4.0]

Prof. dr. Johannes Wilhelmus (Hans) Renders (1957) was een van de twee promotores van Ad van Liempt. Renders studeerde geschiedenis en Nederlands in Tilburg en Nijmegen.¹ Hij promoveerde op *een* biografie van de dichter Jan Hanlo.² Renders is hoogleraar geschiedenis en theorie van de biografie aan de Rijksuniversiteit Groningen en directeur van het Biografie Instituut.³ Voor *Vrij Nederland*, *Het Parool* en het *Dagblad van het Noorden* schrijft hij recensies, vooral over biografieën. Hij is regelmatig te horen in de radioprogramma's *Met het oog op morgen*⁴ en *OVT*.⁵

Men mag dus van hem verwachten dat hij weet welke biografieën al dan niet bestaan. Maar hoe deze verwachting zich verhoudt met de beweringen die Ad van Liempt rond en in zijn Gemmekebiografie deed, over het niet bestaan van eerdere Gemmekebiografieën⁶ en het nauwelijks bestaan van biografieën van oorlogsmisdadigers⁷, is een vraag die ik niet durf te beantwoorden.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

1 NN. Biografische informatie Hans Renders. Studium Generale Universiteit Utrecht, Utrecht, [gezien 12-09-2019]. <https://www.sg.uu.nl/sprekers/hans-renders>

2 Bart FM Droog. Jan Hanlo. *Nederlandse Poëzie Encyclopedie*, Eenrum, 04-06-2018. <http://www.nederlandsepoezie.org/dichters/h/hanlo.html>

3 Over het Biografie Instituut. Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, [gezien 14-09-2019]. <https://www.rug.nl/research/biografie-instituut/>

4 Biografierubriek Hans Renders. Met het oog op morgen. NOS, Hilversum, 21-10-2018. <https://www.nporadio1.nl/nos-met-het-oog-op-morgen/onderwerpen/476420-biografierubriek-hans-renders>

5 Studium Generale Universiteit Utrecht

6 In o.a.: Ellen de Visser. De Westerbork-commandant die tachtigduizend Joden de dood injoeg, en ermee wegkwam. *De Volkskrant*, Amsterdam, 03-05-2019.

<https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2019/de-westerbork-commandant-die-tachtigduizend-joden-de-dood-injoeg/>

7 Ad van Liempt. *Gemmeke. Commandant van kamp Westerbork*. Balans, Amsterdam, 2019. Blz. 337.

Zie ook: Bart FM Droog. Biografieën van nazi-oorlogsmisdadigers van Nederlandse afkomst of actief in Nederland in 1940-1945. de zaak Ad van Liempt. *Droog Magazine*, Eenrum, 12-09-2019.

<http://www.droog-mag.nl/2019/vl/biografieen-nazi-oorlogsmisdadigers.pdf>

Hans Renders en *Oorlogsouders*

Hoewel de affaire *Oorlogsouders*⁸ en de vraagtekens bij de promotie van Ad van Liempt ogenschijnlijk niets met elkaar te maken hebben, bestaan er wel degelijk verbanden.

In het proefschrift, geschreven in een periode waarin het bedrog in *Oorlogsouders* onweerlegbaar is aangetoond door Chaja Polak, Hans Fels en Maarten van Voorst, maakt Van Liempt tegen beter weten in, zonder zijn lezers in te lichten over het dubieuze karakter, gebruik van dat boek, zelfs van de eerste druk uit 2017⁹ – dit nadat in het voorjaar van 2018 een gewijzigde herdruk ervan is verschenen. Maar ook die gewijzigde herdruk blijkt één brok geschiedvervalsing. Maarten van Voorst daarover, in *Vrij Nederland*:

“Voor de lezer is niet meer na te gaan is wat feit is en wat fictie.”¹⁰

Dit oordeel van Van Voorst werd onder meer onderschreven door... Hans Renders, in zijn hoedanigheid als *Vrij Nederland*-medewerker. Renders:

“Ook de herziene versie [van *Oorlogsouders*] die eerder dit jaar verscheen, rammelt nog aan alle kanten, en dat werd weer grondig (onder meer door *Vrij Nederland*) in de pers opgemerkt.”¹¹

Renders herhaalde dit, maar dan in het Engels, in het Amerikaanse wetenschappelijke tijdschrift *Biography* in 2019:

“ In the periodical *Vrij Nederland*, founded during the war as a resistance newspaper, Maarten van Voorst tot Voorst wrote that in the revised version, “it is still not possible for the reader to distinguish [sic] between truth and fiction.”¹²

Deze Engelse versie is trouwens een verhaal apart – maar dit vooralsnog terzijde. Want wat hier vooral van belang is, is de vaststelling dat Renders *als*

8 Bart FM Droog. *Oorlogsouders*. De zaak Ad van Liempt. Droog Magazine, Eenrum, 06-09-2019.

<http://www.droog-mag.nl/2019/vl/oorlogsouders.pdf>

9 Ad van Liempt. Gemmeke. Commandant van kamp westerbork. Balans, Amsterdam, 2019. Hoofdstuk 11, noot 5. Blz. 356: “Isabel van Boetzelaer, *Oorlogsouders*, Amsterdam, 2017, p. 254. Ze citeert uit een brief die haar vader vanuit Zuid-Limburg naar zijn moeder schreef.”

10 Maarten van Voorst. Verstoppertje spelen met een fout familieverleden. *Vrij Nederland*, Amsterdam, 22-05-2018.

<https://www.vn.nl/verstoppertje-spielen-met-een-fout-familieverleden/>

11 Hans Renders en David Veltman. De Nederlandse biografie van nu. Schrijf als een vlinder, niet als een bever. *Vrij Nederland*, Amsterdam, september 2018. blz 104

https://www.rug.nl/research/biografie-instituut/vn_biografie_special.pdf

12 Renders, H., & Veltman, D. Mediators as the Subject of Dutch Biography: The Year in the Netherlands. *Biography: an interdisciplinary quarterly*, 42(1), University of Hawaiï, Mānoa (US), 2019, p. 96-102.

https://www.rug.nl/research/portal/files/85164661/Biography_The_year_2019_Netherlands.pdf

journalist drommels goed op de hoogte was van de zeer twijfelachtige aard van *alle* drukken van *Oorlogsouders* en desalniettemin niet ingreep *als promotor*, toen zijn promovendus met citaten uit dat boek kwam aanzetten. Die, als klap op de vuurpijl, herhaaldelijk¹³ verwees naar een van de eerste drie drukken, en niet naar de zogenaamd verbeterde vierde druk.

Terwijl *Vrij Nederland*, in mei 2018 als Van Liempts reactie op Maarten van Voorsts VN-artikel het volgende berichtte:

“Ad van Liempt, die de eerste versie van *Oorlogsouders* meelas, het eerste exemplaar kreeg overhandigd en een wervende tekst over het boek schreef, wil geen commentaar leveren. Hij heeft niet meegewerkt aan de herziene versie en naar eigen zeggen zijn excuses aangeboden aan direct betrokkenen. Hij wil niets meer met het boek te maken hebben.”¹⁴

Des te vreemder dat hij, met goedkeuring van zijn promotores en de beoordelingscommissie, in het op 9 mei 2019 gepresenteerde proefschrift het boek *Oorlogsouders* als betrouwbare bron opdist.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

13 Ad van Liempt. *Gemmaker*. Noten 5 en 6 hoofdstuk 11, blz. 356 en 'Geraadpleegde literatuur', blz. 365.

14 Redactie *Vrij Nederland*. Onder: Maarten van Voorst. Verstopperje spelen met een fout familieverleden. *Vrij Nederland*, Amsterdam, 22-05-2018.

Renders als verdediger van Ad van Liempt

Door de affaire *Oorlogsouders* kwamen ook meer ongerijmdheden in het oeuvre van de heer Van Liempt boven water, die sterke twijfels oproepen over de wetenschappelijke mores van de aankomend doctor en zijn omgang met de Auteurswet. Frits Barend stipte onder meer deze zaken aan in *Het Parool*.¹⁵ Leonie Sinnema van het *Dagblad van het Noorden* legde Hans Renders de kritiek van Barend voor.

'Gepeperd, maar geen invloed op promotie'

„Het is een gepeperd stuk, maar het heeft geen enkele invloed op de promotie van Van Liempt”, reageert hoogleraar Hans Renders van het Biografie Instituut van de RUG.

Renders is een van de promotoren van Van Liempt. „Ik heb geen mening over de inhoud van het stuk. Zo'n promotie gaat niet over hoe iemand is, maar hoe hij zijn werk doet”, zegt Renders. „Als de datum bekend is, weet je dat het proces van controleren en beoordelen achter de rug is.”

Het boek over kampcommandant Gemmeker is gelezen door Renders en door medepromotor Doeko Bosscher, tevens voorzitter van de raad van toezicht van Herinneringscentrum Kamp Westerbork. „Onze taak is de historische juistheid controleren. Als wij het hebben goedgekeurd, geven wij het uit handen en gaat het naar de beoordelingscommissie. Zij beoordelen op hun beurt óns handelen”, legt Renders uit.¹⁶

Renders doet, in navolging van Van Liempt, voorkomen dat de kritiek op *het oeuvre* van Van Liempt, in feite kritiek is op *de persoon* Van Liempt. Wat een volstrekt onjuiste voorstelling van zaken is.

Nu was Frits Barend niet de enige die vóór de promotie wees op zaken die op z'n minst nader onderzoek en dus uitstel van de promotie hadden vereist. Maar, zoals al in andere onderdelen van 'De zaak Ad van Liempt' is aangetoond, *the show must go on*.

---

15 Frits Barend. 'Ad van Liempt pronkt met andermans veren.' *Het Parool*, Amsterdam, 30-03-2019.

<https://www.parool.nl/columns-opinie/frits-barend-ad-van-liempt-pronkt-met-andermans-veren~ba3f554a/>

16 Leonie Sinnema, Commotie rond journalist Ad van Liempt heeft geen invloed op zijn promotie aan de RUG. *Dagblad van het Noorden*, Groningen, 01-04-2019.

<https://www.dvhn.nl/drenthe/Commotie-rond-journalist-Ad-van-Liempt-heeft-geen-invloed-op-zijn-promotie-aan-de-RUG-24322858.html>

Dat door deze halsstarrige opstelling de promotores, de beoordelingscommissieleden, de rector magnificus en natuurlijk de beoogd doctor de Rijksuniversiteit Groningen¹⁷ in een van de ergste schandalen uit haar 405-jarige geschiedenis stortten, namen alle betrokkenen op de koop toe.

Wat dit schandaal erger maakt dan alle eerdere gevallen van wetenschapsfraude, subsidiegezwendel of ijdelheidswanen van de voorbije 405 jaar, is dat dit alles over de ruggen van de Holocaustslachtoffers en hun nabestaanden heen geschiedde.

Naar [inhoudsopgave](#).

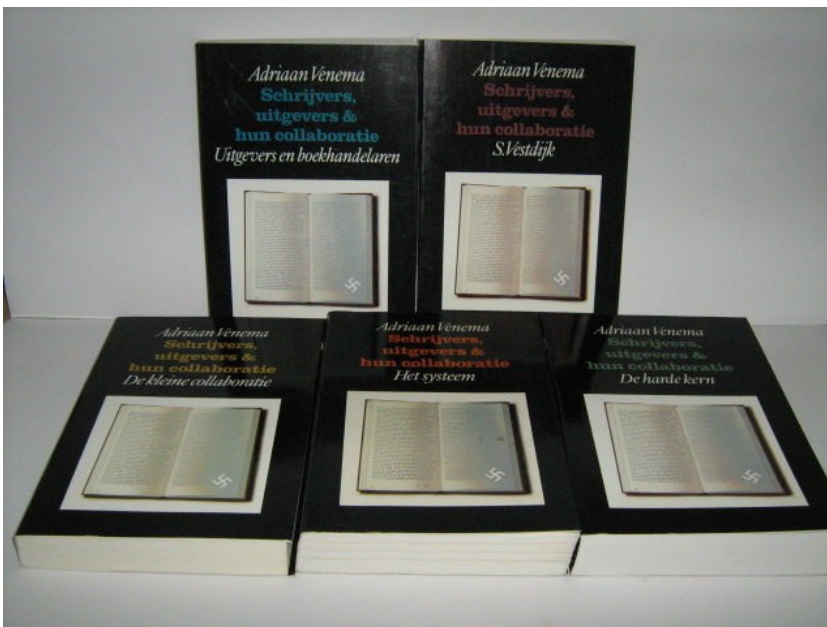
17 The history of the University of Groningen. Rijksuniversiteit Groningen, Groningen, 22-05-2019.
<https://www.rug.nl/university-museum/history/university-of-groningen/>

Meer sjoemelboeken gepromoot door Hans Renders

De affaire die gerezen is rond de Gemmekebiografie van Ad van Liempt is niet de eerste affaire rond sjoemelboeken, waarin Hans Renders een rol speelt.

Nu zou je kunnen zeggen: iedereen maakt wel eens een foutje. Dat klopt. Maar Renders heeft zijn fouten rond deze boeken nooit gecorrigeerd – sterker nog: tot op de dag van vandaag onderschrijft hij deze werken, waardoor nieuwe lezers misleid worden. En dat geeft te denken.

1. *Adriaan Venema. Schrijvers, uitgevers en hun collaboratie* (1988-1992).
  - 1a. *Overeenkomsten Adriaan Venema en Ad van Liempt*
2. *Paul Damen. Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators* (2016).

Naar [inhoudsopgave](#).

1. Adriaan Venema. *Schrijvers, uitgevers en hun collaboratie (1988-1992)*.

Het vijfdelige werk over het gedrag van Nederlandse auteurs en uitgeverhuizen in de Tweede Wereldoorlog van charlatan-journalist/schrijver/kunsthandelaar Adriaan Venema (1941-1988) werd al bij verschijning weerlegd als een geschiedvervalsend werk van de bovenste plank, gestoeld op onbenul, plagiaat en verder bedrog.¹⁸ Toch verwijzen Hans Renders en zijn co-auteurs er regelmatig naar, in de bijdragen die ze leverden aan *Inktpatronen. De Tweede Wereldoorlog en het boekenbedrijf in Nederland en Vlaanderen* (2006).¹⁹

Rouwadvertentie. *NRC Handelsblad*, 02-11-1993

Ook in een eerder werk van Venema werd gepronk met andermans veren gesignaleerd. *NRC*-recensente Betty van Garrel over Venema's *Kunsthandel in Nederland 1940-1945* (1986)²⁰: "Met name het uitgebreide verslag over de vervalser Van Meegeren komt mij overbodig voor omdat dit al gepubliceerd is in Marijke van den Brandhofs *Een Vroege Vermeer uit 1937*, waaruit het soms bijna letterlijk schijnt te zijn overgeschreven."²¹

Zijn Hans Renders' referenties naar Adriaan Venema bedoeld als postuum vriendendienstje? Of is hij simpelweg blind voor plagiaat?

18 In een reeks publicaties door Willem Huberts en prof. dr. Martien J.G. De Jong.

Huberts: 'Een omgevallen kaartenbak'. *De Tijd*, 23-09-1988; Adriaan Venema's labyrint van onbegrip en onkunde. *Maatstaf*, mei 1990.

Martien J.G. de Jong. *De dichter en zijn rechters. Een pleidooi voor eerlijkheid en begrip inzake Nederlandse schrijvers onder Duitse bezetting*. De Prom, [Baarn], [1988]. 144p. Oplage 1000 ex; 'Liever waarheid dan sensatie. Over de postscriptoriale moed van Adriaan Venema.' *De Gids*. Jaargang 151. nr. 7/8. P. 491-499. Meulenhoff Nederland, Amsterdam 1988; 'Nog steeds: liever waarheid dan sensatie. Over de geschiedvervalsing van Adriaan Venema.' *De Gids*. Jaargang 151. P. 780-784. Meulenhoff Nederland, Amsterdam 1988.

19 *Inktpatronen. De Tweede Wereldoorlog en het boekenbedrijf in Nederland en Vlaanderen*. Onder redactie van Hans Renders, Lisa Kuitert en Ernst Bruinsma. De Bezige Bij, Amsterdam, 2006. 432p.

20 Adriaan Venema. *Kunsthandel in Nederland, 1940-1945*. De Arbeiderspers, Amsterdam, 1986. 652p.

21 Betty van Garrel. Verdachte klanten in de kunsthandel. *NRC Handelsblad*. Rotterdam, 04-04-1986.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000029371:mpeg21:a0156>

Venema sjoemelde niet alleen in zijn boeken. Hij was ook kunsthandelaar – en in die hoedanigheid werd hij in 1988 door de Haagse kunstenaar en kunsthandelaar Henk van der Vet publiekelijk van het verhandelen van vervalste Karel Appels beschuldigd:

“Over Venema zegt Van der Vet: "Ik denk dat het bij hem vandaan komt. Gouaches, schilderijen, prenten. Allemaal vals en die gaan allemaal door de handen van Venema. Hij is vermoedelijk de grote aanstichter." Vorig jaar kwam Van der Vet op een kunstbeurs in Parijs Venema tegen. "Hij vertelde me dat hij grootse klappen zou maken," aldus Van der Vet. "Venema zei op de kunstbeurs dat hij al vijfhonderd prenten van Appel had. Hij vroeg me of ik hem ook kon leveren. Want hij kon er nog honderden gebruiken." Volgens Van der Vet is het voor een handelaar een vrijwel onmogelijke klus vijfhonderd originele prenten van Appel bij elkaar te krijgen: "Daarvoor is de markt te krap."²²

Op deze beschuldiging volgde een politie-onderzoek en een stroom aan krantenberichten, met steeds sterker wordende verdenkingen tegen Venema, totdat hij op 2 (of 3?²³) november 1988 in de tv-talkshow van Sonja Barend²⁴ verscheen.

“Vorige week woensdagavond was Venema op de televisie bij Sonja Barend. Daar las hij een verklaring voor van Van der Vet, waaruit bleek dat de Haagse kunsthandelaar 'tot het inzicht is gekomen dat Adriaan Venema niets met de valse Appels te maken heeft gehad.' Sonja Barend verbaasde zich erover dat Van der Vet ineens tot inkeer was gekomen en ze vroeg zich af in welke mate de Haagse kunsthandelaar onder druk was gezet. Ze sprak over mafia-praktijken. Venema over die avond bij Sonja: "Ja, ze zei zoiets in de trant van 'die kunsthandel lijkt wel een mafiose groep. Ik schrok daar heel erg van. Ik vond het vreselijk dat ze dat zei. Veel kunsthandelaren zijn toch al zwaar aangeslagen door die Appel-affaire. Het prestige van de kunsthandel is er natuurlijk niet op vooruit gegaan."²⁵

Henk van der Vet (1939-2016?) heeft – zover bekend – na die Sonja Barend-uitzending nooit verklaard waarom hij zijn beschuldigingen heeft ingetrokken of

---

22 Henk Snijders. Politie op spoor van valse Appels. Schrijver Adriaan Venema ontkent betrokkenheid. *Het Parool*, Amsterdam, 08-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832860:mpeg21:a0002>

23 In het Paroolbericht staat: “Vorige week woensdagavond”. De talkshow heette destijds 'Sonja op donderdag. Zie: Donderdag Televisie. Nederland 1. *De Waarheid*, Amsterdam, 02-11-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010472624:mpeg21:a0048>

24 Overigens geen naaste familie van Frits Barend.

25 Henk Snijders en Sytze van der Zee. Venema zit anders in elkaar dan hij dacht. Interview. *Het Parool*, Amsterdam, 12-11-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832915:mpeg21:a0690>

waarom hij die beschuldigingen, die enkele weken het nieuws beheersten, überhaupt geuit heeft. In een *Telegraaf*-artikel uit 1994 wordt duidelijk dat een van Venema's leveranciers, de kunstvervalser Geert Jan Janssen (of Jansen) zware jongens inhuurde die 'problemen' voor hem oploste.²⁶ In datzelfde jaar berichtte het *Nieuwsblad van het Noorden* over deze mysterieuze zaak:

“Bij de zwendel met valse zeefdrukken van Karel Appel in 1988 werden naast Janssen ook de Amsterdamse kunsthandelaar Henk Ernst en schrijver/kunsthandelaar Adriaan Venema verdacht, vooral door beweringen van vooraanstaande galeriehouders als zou Venema “iedere vervalsing door zijn handen hebben laten gaan”. Justitie liet de verdenking tegen Venema echter varen nadat (tot verbijstering van derden) de beschuldigingen werden ingetrokken. Henk Ernst werd in 1989 in Genève gearresteerd maar later weer vrijgelaten. Janssen bleef uit handen van justitie.”²⁷

De Telegraaf:

“De man was spoorloos en de politie kon niet hard maken dat Adriaan Venema, de vriend en zakenpartner van Janssen die vorig jaar zelfmoord pleegde, bij de zaak betrokken was.”²⁸

Geert Jan Janssen (ca. 1943), ook bekend als 'Geert Jan Jansen' alias 'Jan van den Bergen', werd in mei 1994 in Frankrijk gearresteerd.²⁹ Zijn collectie werd in beslag genomen en hij zat een half jaar vast.³⁰

In 1997 liet Janssen zich interviewen door *Nieuwsblad van het Noorden*-redacteuren Bram Hulzebos en Eddy Schaafsma. Die noteerden toen:

Op het moment van zijn arrestatie werd Jansen in Nederland gezocht in verband met de Appel-affaire. Aanleiding: de valse litho's die eind jaren '80 door een Amsterdamse galerie en verschillende veilinghuizen en kunsthandelaren (onder wie Adriaan Venema) op de markt werden

---

26 Charles Sanders. De ongekroonde koning van de vervalsers. *De Telegraaf*, Amsterdam, 28-05-1994. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010691951:mpeg21:p005>

27 Hans Leber en Eddy Schaafsma. Die Janssen is heel grote op dit terrein. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 18-05-1994. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011005088:mpeg21:p013>

28 Charles Sanders. De ongekroonde koning van de vervalsers. *De Telegraaf*, Amsterdam, 28-05-1994.

29 Nederlands echtpaar ook betrokken bij Appel-vervalsingen. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 18-05-1994. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011005088:mpeg21:a0122>

30 Bram Hulzebos en Eddy Schaafsma. Wereldberoemd, maar platzak. Een (ex-)meestervervalser in Middelstum. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 08-02-1997.

den gebracht. (...) Bij de valse Appel-litho's ging het om zo'n duizend exemplaren Geschatte waarde enkele miljoenen guldens "Er was toen veel vraag naar Cobra-werk Maar een waarde van miljoenen guldens dat lijkt me rijkelijk overdreven. Rijk werd je er sowieso niet van overal bleef wat hangen In die tijd werkte Jansen nog met tussenhandelaren stromannen - Adriaan Venema was er één van - die het spul inbrachten bij veilinghuizen en galleries Ze waren niet allemaal even betrouwbaar."³¹

Toen Jansen/Janssen dit verklaarde was Venema al ruim drie jaar dood. In november 1993 pleegde hij zelfmoord – een daad die hij al maanden van te voren had aangekondigd.³² Zijn nalatenschap? Een stapel boeken die tot op de dag van vandaag de geschiedschrijving corrumpeert.

Daarin schuilt een opmerkelijke overeenkomst met het werk van dr. Ad van Liempt. Maar er zijn meer raakvlakken.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

31 Ibidem.

32 Max van Rooy. Adriaan Venema 1941-1993; uitdagend fanaticus. *NRC Handelsblad*, Rotterdam, 02-11-1993. <https://www.nrc.nl/nieuws/1993/11/02/adriaan-venema-1941-1993-uitdagend-fanaticus-7201638-a734973>
Michaël Zeeman. Tragische scharrelaar in een grote boze wereld. *De Volkskrant*, Amsterdam, 29-01-1994. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010866625:mpeg21:a0678>

Overeenkomsten Adriaan Venema en Ad van Liempt

Er bestaan opmerkelijke overeenkomsten tussen Adriaan Venema en Ad van Liempt. Neem dit fragment, uit een artikel van de latere dr. Willem Huberts³³ in *Maatstaf*, 1990:

“Adriaan Venema lijkt zich te scharen in de rijen van hen die de Tweede Wereldoorlog op journalistieke wijze willen behandelen, maar eigenlijk is hij een plagiator en een manipulator. Zo zijn de tot nu toe verschenen twee delen integraal gebaseerd op reeds door anderen verricht onderzoek. Via ingenieus knip- en plakwerk schrijft Adriaan Venema zijn boeken. Ook blijkt uit de beide boeken geen enkele consistente visie op het beschrevene en dus voegt Adriaan Venema niets nieuws toe aan hetgeen wij al wisten. Er is hier sprake van een dilettant die dank zij onzorgvuldig uitgeversbeleid de kans heeft gekregen naar buiten te treden. Venema doet dit op een uiterst geraffineerde manier, zodat hij nog serieus genomen wordt ook. De goedbedoelende maar niet op het terrein ingevoerde recensent van Adriaan Venema's produkten wordt zodoende om de tuin geleid en slikt de geschiedvervalsing die de auteur hem voorschotelt.”³⁴

Vervang hierin Venema's naam door die van een jonge doctor, 'twee delen' door 'boeken' en 'uitgeversbeleid' door 'promotiebegeleiding' *et voila!*

Frappant is ook dat zowel Venema als Van Liempt zich op identieke wijze verweren op kritiek op hun werk: in de slachtofferrol kruipen, verdachtmakingen lanceren aan het adres van critici of juist kritiek doodzwijgen, of door anderen voor hun karretje te spannen.³⁵

Ook op een ander niveau zijn Van Liempt en Venema goed te vergelijken: beiden waren nieuwsgierige en over het algemeen gewaardeerde journalisten die helaas niet de slimheid bezaten zich te beperken tot waar ze goed in waren (journalistiek) maar die hun misplaatste wetenschappelijke ambities niet de baas zijn geworden en daardoor ten prooi zijn gevallen aan hun eigen hybrisis.

---

33 Dr. Willem Huberts. Op 9 maart 2017 gepromoveerd aan de Rijksuniversiteit Groningen op *In de ban van een beter verleden. Het Nederlandse fascisme 1923-1945* (handelseditie verschenen bij Vantilt, Nijmegen).

34 Willem Huberts. Adriaan Venema's labyrint van onbegrip en onkunde. *Maatstaf*, Amsterdam, mei 1990.
<https://whuberts.home.xs4all.nl/publicaties/venema1990.pdf>

35 Gerlof Leistra. Adriaan Venema's omgevallen kaartenbak. *Het Vrije Volk*, Rotterdam, 22-09-1988.
<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010962900:mpeg21:a0302>

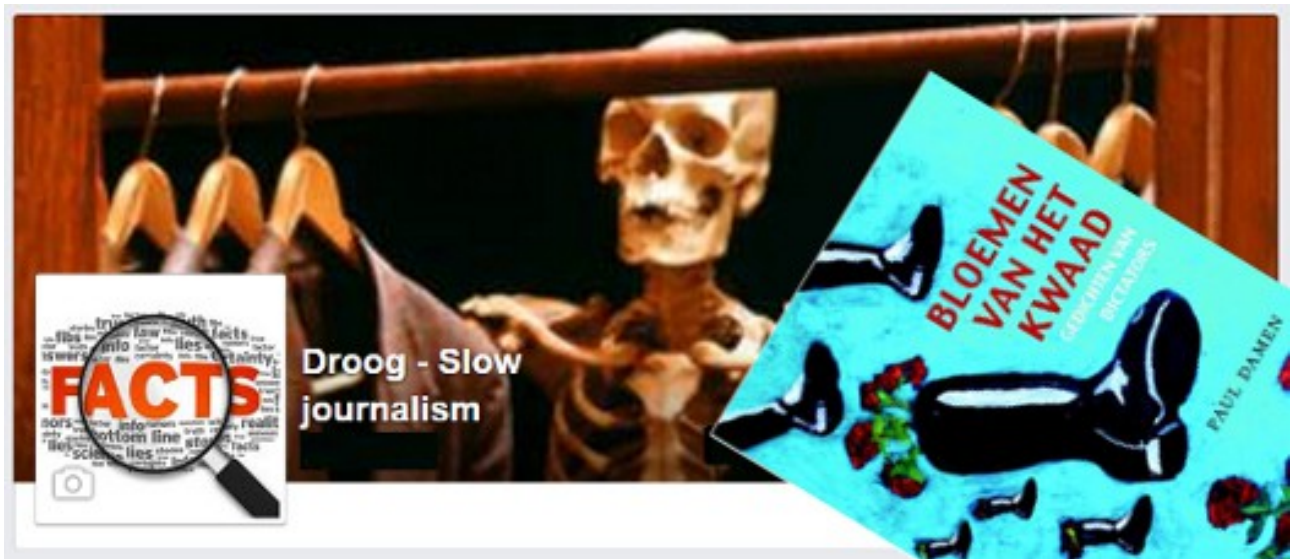
Ad van Liempt. Weerwoord op Frits Barends aanklacht. *Het Parool*, Amsterdam, 30-03-2019.

<https://www.parool.nl/columns-opinie/frits-barend-ad-van-liempt-pronkt-met-andermans-veren~ba3f554a/>

Frans Oremus. De vendetta tegen Ad van Liempt. Een reconstructie. *Villamedia*, Amsterdam, 02-05-2019.

<https://www.villamedia.nl/artikel/de-vendetta-tegen-ad-van-liempt-een-reconstructie>

2. Paul Damen. *Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators* (2016).

In februari 2016 verscheen het spraakmakende boek *Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators* van de journalist Paul Damen. De auteur beweerde dat hij eigenhandig tientallen eens door dictators geschreven gedichten uit ruim twintig talen vertaald zou hebben, waarbij hij ook nog eens biografische schetsen over de tirannen leverde.

Hans Renders

Titel: Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators. Auteur: Paul Damen. Uitgeverij: Koppertnik. Prijs: 24,95 euro (519 blz.).
★★★★☆

Dat Damen niet bepaald behept was met een talenknobbel, dat veel van de gepresenteerde gedichten niet van welke dictator dan ook stamden, dat zowel de vertalingen als de biografische schetsen vooral uit plagiaat en verzinsels waren opgebouwd viel de Nederlandse pers niet op. Het boek werd massaal juichend ontvangen en besproken³⁶ – ook door Hans Renders³⁷ – en beleefde dan ook spoedig een herdruk.

Eind 2016 besloten de Nijmeegse dichter en literaire falsificatiespecialist Jaap van den Born en ik, na bedreigingen door Paul Damen, zijn boek te onderzoeken. In het kader van dat onderzoek nam ik contact op met Hans Renders, nadat Van den Born en ik ontdekten dat Damens biografische schets van Hitler deels geplagieerd was uit een *Parool*-artikel uit 2014 van de hand van Renders.

36 Jaap van den Born en Bart FM Droog (samenstelling). De media en *Bloemen van het kwaad*. *Droog Magazine*, Eenrum, 2016-2017.

<https://www.bartfmdroog.com/droog/dd/media.html>

37 Hans Renders. Recensie *Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators*. *Parool*, Amsterdam, 17-03-2016. Tevens verschenen in *Dagblad van het Noorden* en *Leeuwarder Courant*.

Renders herkende het plagiaat³⁸, maar liet vervolgens de meest logische stappen achterwege: de *Bloemen van het kwaad*recensie intrekken of wijzigen. Dit in tegenstelling tot Menno Wigman, die publiekelijk afstand nam van zijn bijdrage (een nawoord, tevens als los artikel in *Trouw* verschenen) aan dat bedrieglijke boek.³⁹ Tot op de dag van vandaag staat prof. dr. Hans Renders achter een lovend artikel over een boek, waarvan hij weet dat het op bedrog gebaseerd is. Ook op het overzicht van zijn publicaties op de Rijksuniversiteit Groningen staat geen enkele kritische noot bij die recensie:

recensie Paul Damen, *Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators*,

Renders, H., 17-Mar-2016, In : Het Parool.

Contribution to journal › Book/Film/Article review › Professional

Overview Citation formats

Hans Renders

Research Centre for Historical Studies

Original language Dutch

Journal [Het Parool](#)

Publication status Published - 17-Mar-2016

Handle.net

<http://hdl.handle.net/17b3a-44f6-8adc-46fa560a29fa>

 Copy link to clipboard

Bron: [https://www.rug.nl/research/portal/nl/publications/recensie-paul-damen-bloemen-van-het-kwaad-gedichten-van-dictators\(f78c9e97-7b3a-44f6-8adc-46fa560a29fa\).html](https://www.rug.nl/research/portal/nl/publications/recensie-paul-damen-bloemen-van-het-kwaad-gedichten-van-dictators(f78c9e97-7b3a-44f6-8adc-46fa560a29fa).html) (gezien 14-09-2019)

Op deze wijze verleent de Rijksuniversiteit Groningen-site legitimiteit aan een boek dat van bedrog aaneenhangt.

Zie verder (o.a.):

Joep van Ruiten. 'Gedichten ten onrechte toegeschreven aan Hitler'. *Dagblad van het Noorden*, Groningen, 06-02-2017.

<https://www.dvhn.nl/cultuur/%E2%80%98Gedichten-ten-onrechte-toegeschreven-aan-Hitler%E2%80%99-21979798.html>

Arjen Fortuin. Wat dichters met dictators moeten doen. *NRC Handelsblad*, Rotterdam, 10-02-2017.

<https://www.nrc.nl/nieuws/2017/02/10/wat-dichters-met-dictators-moeten-doen-6629913-a1545420>

Jaap van den Born & Bart FM Droog. Hitler als Hollands exportproduct. *Skepter* 31.1 (2018), <https://skepsis.nl/valse-hitleriana/>

38 E-mail Hans Renders aan Bart FM Droog, 05-01-2017, 13:03 uur.

39 Lodewijk Dros. Menno Wigman trekt essay over 'Hitlergedicht' terug. *Trouw*, Amsterdam, 08-02-2017.

<https://www.trouw.nl/cultuur-media/menno-wigman-trekt-essay-over-hitlergedicht-terug~b6cc10a4/>

Renders' zelfplagiaat – niet langer gewenst in Amerikaans tijdschrift

Tijdens het onderzoek naar de promotie van Ad van Liempt en de gedragingen van de promotores en de toenmalige rector magnificus is óók ontdekt dat co-promotor Hans Renders zich herhaaldelijk in wetenschappelijke tijdschriften aan zelfplagiaat schuldig gemaakt heeft.

Zelfplagiaat?

Wat is dat precies, zelfplagiaat? Het *NRC Handelsblad* definieerde dat als volgt:

“Zelfplagiaat is hergebruik van (delen van) eerder gepubliceerd eigen werk zonder volledige bronvermelding. Zelfplagiaat maakt de wetenschappelijke literatuur onoverzichtelijk voor collega’s en levert een vertekend beeld op van de productiviteit van een wetenschapper. Wetenschappers verschaffen zichzelf hiermee oneerlijk voordeel in de strijd om schaarse banen en subsidies. Het ondermijnt ook het onderling vertrouwen, dat noodzakelijk is voor de samenwerking tussen wetenschappers.”⁴⁰

En wat zijn de gebruikelijke sancties?

“Als grote delen zijn gekopieerd [uit eerder eigen werk] en het betrokken artikel verder weinig nieuws bevat, dient het artikel zelfs te worden teruggetrokken. Als de auteur bij navraag een goede uitleg heeft (‘eerlijke vergissing’ of ‘zeer onervaren onderzoeker’) kan het bij uitleg van de juiste regels blijven. Zonder zo’n uitleg moet de redactie de betrokken autoriteiten van de onderzoeker waarschuwen: in feite aangifte van fraude. Het wordt auteurs zwaar aangerekend als zij een eerder eigen artikel volledig kopiëren of hebben geprobeerd het tijdschrift te misleiden.”⁴¹

Bij dit onderzoek is ontdekt dat prof. dr. Hans Renders en zijn promovendus David Veltman zich schuldig hadden gemaakt aan zelfplagiaat, door eerder in Nederlandse kranten en tijdschriften verschenen recensies van biografieën in vertaling, maar zonder noemenswaardige inhoudelijke wijzigingen en zonder te vermelden dat deze artikelen eerder gepubliceerd waren, samen te voegen tot één artikel en dat aan te bieden aan het Amerikaanse wetenschappelijke tijdschrift *Biography*.

---

40 Frank van Kolfschooten & Marcel aan de Brugh. *NRC Handelsblad*, Rotterdam, 18-01-2014.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/18/acht-vragen-over-zelfplagiaat-1338787-a187612>

41 Ibidem.

Vrij Nederland, 2 september 2018⁴²

Hans Renders en David Veltman

Verzonnen verzetsverleden

Oorlogsouders van Isabel van Boetzelaar is een actueel voorbeeld van deze tijd waarin de kloof zichtbaar wordt tussen biografieën die leunen op serieus onderzoek en de halfbakken 'kronieken', 'memoires', 'autobiografieën' of biografische boeken in opdracht. Toen de eerste druk vorig jaar verscheen, werd onmiddellijk opgemerkt door verschillende kranten dat dit familie-verhaal over de grootvader van Van Boetzelaar op 'alternatieve feiten' berustte. In plaats van zijn bij elkaar verzonnen verzetsverleden, bleek opa na de oorlog tot levenslang veroordeeld te zijn wegens collaboratie (hij zat er tien jaar van uit). Ook de herziene versie die eerder dit jaar verscheen, rammelt nog aan alle kanten, en dat werd weer grondig (onder meer door *Vrij Nederland*) in de pers opgemerkt. Je komt er niet meer mee weg om door de familie gecreëerde oorlogsverhalen voor waar de wereld in te slingeren. Dit boek is door de serieuze journalistiek ontmaskerd. Toch maakt Van Boetzelaar deel uit van een trend, namelijk de biografie, of welke benaming daar ook aan gegeven wordt, door een familielid geschreven. 'Mijn familie, dat zijn God-zij dank analfabeten,' zou Willem Elsschot hebben geantwoord, toen hem gevraagd werd hoe zijn familieleden hadden gereageerd op de manier waarop hij ze had geportretteerd in de sleutelroman *Pensioen* (1937). Vooral als opa of oma nog leeft, ontstaat vaak een moeizame verhouding tussen de biograaf en gebiografeerde. Toch is dat wat in de lijst van de Nederlandse Biografieprijs nu opvalt: biografieën geschreven door een familielid

Biography, 2019⁴³

Hans Renders and David Veltman

Made-up Stories

Oorlogsouders by Isabel van Boetzelaar is a recent example that shows the gap between biographies that make use of serious research and the half-hearted chronicles, memoirs, autobiographies, or biographical books that are commissioned. When the first edition of *Oorlogsouders* appeared in 2017, various newspapers in Holland immediately wrote that this family history was based upon "alternative facts." The biographer tried to make us believe a fabricated story about her father's involvement in the resistance movement. In fact, her father was sentenced to life-long imprisonment for collaboration but was released after ten years. The revised version of van Boetzelaar's book, published in 2018, was still worthy of criticism in many respects. This was mentioned in the press again. In the periodical *Vrij Nederland*, founded during the war as a resistance newspaper, Maarten van Voorst tot Voorst wrote that in the revised version, "it is still not possible for the reader to distinguish between truth and fiction."

But Van Boetzelaar's book is part of a trend. In 2017, many biographies were written by a family member of the subject. "My family, thank God, they are illiterate," the Flemish author Willem Elsschot answered, when the literary critic Garnt Stuiveling asked him how members of his family reacted to the way he had portrayed them in the roman-à-clef *Pensioen*. Especially when a grandfather or grand-mother is still alive, the relationship between a biographer and his subject often becomes difficult. However, when looking at the list of submissions to

42 Hans Renders en David Veltman. De Nederlandse biografie van nu: Schrijf als een vlinder, niet als een bever. *Vrij Nederland*, september 2018; <https://www.vn.nl/biografie-vlinder-bever/>.

43 Hans Renders and David Veltman. Mediators as the Subject of Dutch Biography: The Year in the Netherlands. *Biography*. University of Hawaii Press, Volume 42, #1 2019, 14-06-2019. blz. 96-102. <https://muse.jhu.edu/article/726553>

dat zich kritisch opstelt ten opzichte van zijn subject, in plaats van haar of hem onvoorwaardelijk te bewonderen

the Dutch Biography Prize, another development becomes clear: more biographies tend to be written by a family member who positions themselves at a critical distance from their subjects, instead of admiring them unconditionally.

Bovenstaande fragment is maar een kleine passage uit het hele stuk. Zie Appendix III: [Het hele zelfplagiaat](#).

Nadat deze ontdekking werd aangekaart bij de redactie van dat tijdschrift, ondernam deze direct actie. Die bestond eruit geen verdere jaarlijkse overzichten van in het Nederlands verschenen biografieën van prof. dr. Renders en diens promovendus David Veltman te publiceren:

“As we explained (...) Hans Renders and David Veltman are no longer supplying the Netherlands entry for our annual review. You should not, however, assume from this that there is any relation between the issues you are raising, and that change in our contributor relationship. We therefore really have nothing to offer in terms of "steps we are taking," because the contributor is no longer a contributor.”⁴⁴

Het is wel een beetje gek dat er volgens de *Biography*-redactie geen samenhang bestaat tussen het aangetoonde zelfplagiaat en het weigeren van toekomstige bijdragen van Renders en zijn promovendus. Hoe het ook zij: dit is de tweede affaire waarin Renders de RuG meegesleept heeft. Een affaire die van zeer negatieve invloed is op de carrière van de promovendus in kwestie. Er is David Veltman naar zijn kant van het verhaal gevraagd: een reactie bleef uit.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

44 Craig Howe. Director, Center for Biographical Research. Co-Editor, *Biography: An Interdisciplinary Quarterly*. Professor of English. University of Hawai‘i at Mānoa. E-mail aan Bart FM Droog, 08-10-2019.

Het ene zelfplagiaat leidde naar andere gevallen

Na de eerste ontdekking kwam nog meer zelfplagiaat van Hans Renders in Amerikaanse wetenschappelijke tijdschriften aan het licht.⁴⁵

[Selfplagiarism in *Washington Independent Review of Books*](#), 2017

[Selfplagiarism in *Biography*](#), 2017

Het zelfplagiaat in *The Washington Independent Review of Books* bestaat uit een vrijwel één op één overname van twee eerder in *Het Parool* verschenen recensies. *Zonder bronvermelding*, en dat geldt volgens de internationale richtlijnen voor redacties van wetenschappelijke tijdschriften als wetenschaps-fraude.

Over zelfplagiaat in wetenschappelijke tijdschriften, in het Engels ook wel 'redundant publication' of 'duplicate publication' geheten, is het nodige gepubliceerd. Onder andere door het internationale *Committee On Publication Ethics*. Het comité omschrijft het als volgt:

Redundant publication

When a published work (or substantial sections from a published work) is/are published more than once (in the same or another language) without adequate acknowledgment of the source/cross-referencing/justification,

or

When the same (or substantially overlapping) data is presented in more than one publication without adequate cross-referencing/justification, particularly when this is done in such a way that reviewers/readers are unlikely to realise that most or all the findings have been published before.⁴⁶

Als een redactie op zo'n zelfplagiaat gewezen wordt, dan moet – wederom volgens COPE's internationale richtlijnen – een redactie nagaan of de beschuldi-

45 In: *Biography; an interdisciplinary quarterly*, University of Hawaii, 40, Number 4, Fall 2017, blz. 633-640.

<https://doi.org/10.1353/bio.2017.0057>

Hans Renders. A Review of "Hitler: Ascent, 1889-1939" and "Hitler: Biographie". *Washington Independent Review of Books*, Frederick MD, USA, January 23, 2017.

<http://www.washingtonindependentreviewofbooks.com/index.php/features/a-review-of-ihitler-ascent-1889-i-and-ihitler-biographie-i>

Hans Renders. A review of *Backing Hitler: Consent and coercion in Nazi Germany*. By Robert Gellately. *American Journalism; A Journal of Media History*. Oxford University Press, Oxford, 2001. 4, p. 89 - 91 3 p.

https://www.academia.edu/25176822/Backing_Hitler_Consent_and_Coercion_in_Nazi_Germany

46 Keyword: redundant publication. COPE, 2019.

<https://publicationethics.org/category/keywords/redundant-publication>

ging klopt, en zo ja, stappen ondernemen. Er bestaat hiervoor zelfs een duidelijk stappenplan. Zie:

What to do if you suspect redundant (duplicate) publication.

COPE. Committee On Publication Ethics, 2016.

<https://publicationethics.org/files/redundant%20publication%20A%200.pdf>

De redactie van *The Washington Independent Review of Books (WIRB)*, na op het zelfplagiat geweest te zijn, weigerde echter deze procedure te volgen.⁴⁷ De hoofdredacteur van *Het Parool* reageerde niet op vragen over deze zaak⁴⁸ – wat behoorlijk vreemd is, want mogelijk werd door deze herplaatsing van de twee eerdere *Parool*-artikelen het copyright van de uitgever van *Het Parool* geschonden.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

47 Holly Smith, Editor-in-Chief, *Washington Independent Review of Books*. E-mail aan Bart FM Droog, 07-10-2019. 17:26 uur.

48 Bart FM Droog. E-mail aan R. Ockhuysen (op persoonlijke e-mailadres, en via het algemene e-mailadres). 04-10-2019, 14:37 uur.

Michael Roig. The Office of Research Integrity, 2003-2015

In het Renders-zelfplagiaatverhaal zijn deze opmerkingen, uit een rapport dat Michael Roig voor het *Office of Research Integrity* van het *U.S. Department of Health & Human Services* schreef van belang:

"Instances in which dual publication may be acceptable.

[tekst in vet en in kleur door Droog]

Some authors who submit the same article to more than one journal rationalize their behavior by explaining that each journal has its own independent readership and that their duplicate paper would be of interest to each set of readers who would probably not otherwise be aware of the other publication. Indeed, there may be circumstances that justify the dual publication of a paper.

For example, duplicate publication may be acceptable when an article published in one language is translated into a different language and published in a different journal.

However, and consistent with existing guidelines, in all cases where the same paper is published in different journals, whether it is a translated version or the same identical paper, editors of both journals would have to agree to this arrangement and the new version must clearly indicate that it is a duplicate of an existing version.

In addition other important conditions must be met and the interested reader should consult sources, such as ICMJE (2014) or Iverson et al. (2007). **Similarly, any documentation in which authors list their publications as evidence of their research productivity (e.g., personal vita, ResearchGate), authors would be expected to identify both papers as being identical.**"⁴⁹

In geen van de Amerikaanse stukken van Renders staat vermeld dat ze bestaan uit materiaal dat eerder in Nederlandse kranten/tijdschriften gepubliceerd is.

Op Renders' cv's staan ze als aparte publicaties vermeld.

---

49 Michael Roig. Avoiding Plagiarism, Self-plagiarism, and Other Questionable Writing Practices: A Guide to Ethical Writing. The Office of Research Integrity. U.S. Department of Health & Human Services. 2003 (revised 2006 and 2015); <https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf> – blz. 18

Reactie rector magnificus RuG

Conform de COPE-richtlijnen hadden de redacties van *Biography* en *WIRB* de werkgever van Renders en Veltman moeten verwittigen van de incidenten. Uit de reactie van de rector magnificus van de Rijksuniversiteit Groningen, prof. dr. Cisca Wijmenga, op enige vragen over het gebeurde (die reactie kwam overigens eerst na achttien dagen), bleek dat de Amerikaanse redacties dat hadden nagelaten:

“In uw mailbericht stelt u dat onlangs aan het licht kwam dat een van de medewerkers van de RUG "*zich aan wetenschapsfraude te buiten is gegaan*".

Volgens u betreft het prof. Renders, en het zou volgens u gaan om een kwestie van zelfplagiat." (...)

Prof. Renders [is] een van de betrokkenen bij de klacht die (...) reeds bij de CWI is ingediend.

Daarover is reeds veel commotie ontstaan, wat deels aan u is toe te schrijven. Ik betreur dat en ben ook van mening dat zolang die kwestie bij de CWI ligt, het mij niet vrij staat om stappen te ondernemen jegens een van de betrokkenen.”⁵⁰

Nu werd het Amerikaanse verhaal pas ontdekt lang nadat bekend werd dat een klacht over het proefschrift van Ad van Liempt ontvankelijk was verklaard. De Amerikaanse zaak is dus een compleet ander dossier. De rector magnificus zou zelf dus een apart onderzoek kunnen gelasten naar Renders, maar weigert dat. Gezien wat voorafging aan het onderzoek naar het proefschrift van Van Liempt, waar bij haar voorganger, ondanks het rinkelen van vele alarmbellen, weigerde zelf een onderzoek te openen, is haar besluit op z'n minst een beetje vreemd te noemen.

Ook is het tamelijk *weird* dat ze een journalist, die eerst begin augustus 2019 over het omstreden proefschrift van Van Liempt publiceerde, de schuld geeft van de commotie die vanaf januari 2019 ontstond na uitlatingen van Ad van Liempt en zijn promotores Doeko Bosscher en Hans Renders.

Voor alle duidelijkheid: bij mijn vragen aan prof. dr. Wijmenga vermeldde ik dat deze gesteld werden in verband met de lopende berichtgeving. Ze was er dus alleszins van bewust dat haar woorden in dit dossier verwerkt zouden gaan worden.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

50 Prof. dr. Cisca Wijmenga. E-mail aan Bart FM Droog, 22-10-2019. 10:59 uur.

Ontlastend voor dr. Van Liempt?

Elders in dit dossier is al aangetoond dat dr. Van Liempt in zijn proefschrift naast klassiek plagiaat óók een vorm van zelfplagiat heeft gepleegd, door te verwijzen naar eerder 'eigen werk' – waaronder tv-uitzendingen.⁵¹

Zijn promotores hadden hem op deze punten moeten corrigeren. Maar als een van beide promotores zichzelf aan zelfplagiat in wetenschappelijke tijdschriften te buiten gaat en plagiat op eigen werk niet als een probleem ziet, is het begrijpelijk dat hij niet ingegrepen heeft. Maar dit terzijde.

Naar [inhoudsopgave](#).

---

51 O.a. In Pronken met andermans veren, of: *Andere Tijden*, 2000. *Droog Magazine*, 2019. Blz. 8.
<http://www.droog-mag.nl/2019/vl/andere-tijden-gemmaker-2000.pdf>

Appendix I – Krantenartikelen over de Karel Appelvervalsingen, 1988-1989

Henk Sniijders. Politie op spoor van valse Appels. Schrijver Adriaan Venema ontkent betrokkenheid. *Het Parool*, Amsterdam, 08-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832860:mpeg21:a0002>

Henk Sniijders. 'Handel is vergeven van die dingen.' *Het Parool*, Amsterdam, 08-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832860:mpeg21:p023>

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832860:mpeg21:p025>

'Dit is typisch roddel en achterklap uit 't circuit' Schrijver Adriaan Venema beschuldigd van handel in valse Karel Appels. *Het Vrije Volk*, Rotterdam, 10-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010962945:mpeg21:a0136>

Adriaan Venema schrijft boek over 'Appel-affaire'. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 27-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011001302:mpeg21:a0293>

Venema niet in hoger beroep. *Nieuwsblad van het Noorden*, Groningen, 10-11-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:011001314:mpeg21:a0277>

Henk Sniijders. Valse Appels zijn publiek geheim. *Het Parool*, Amsterdam, 11-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832862:mpeg21:a0083>

Parool mag Venema betrokkene in zaak valse Appels noemen. *Trouw*, Amsterdam, 14-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010828114:mpeg21:a0094>

Ruud Verdonck. Waar rook is, is vuur. *Trouw*, Amsterdam, 18-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010828117:mpeg21:a0170>

Rob Schouten. De willekeur. *Trouw*, Amsterdam, 27-10-1988.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010828125:mpeg21:a0274>

Handel in valse Appels opgelost na arrestatie. *NRC Handelsblad*. Rotterdam, 13-10-1989.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBNRC01:000036318:mpeg21:a0079>

Karel Appel blijft voer voor vervalsers. *Leeuwarder Courant*, Leeuwarden, 16-10-1989.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010567088:mpeg21:a0161>

Vermoeden. *De Telegraaf*. Amsterdam, 25-05-1991.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010646306:mpeg21:a1243>

Adriaan Venema. *Het Parool*. Amsterdam, 06-11-1993.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010842326:mpeg21:a0262>

Naar [inhoudsopgave](#).

Appendix II – Vroege Renders-artikelen inzake Venema

Hans Renders. Studie foute literatuur en rehabilitatie-gevaar. *Het Parool*. Amsterdam, 06-01-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010831687:mpeg21:a0186>

Hans Renders. Over 'foute' schrijvers moet je wel oordelen. *Het Parool*. Amsterdam, 08-02-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010831739:mpeg21:a0127>

Evert Filius. Nazi-schrijvers wel degelijk veroordeeld. *Het Parool*, Amsterdam, 07-03-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010831763:mpeg21:a0135>

Hans Renders. De postscriptoriële moed van Venema". *Het Parool*. Amsterdam, 22-09-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832742:mpeg21:a0303>

Hans Renders. Oorlogsgedrag van schrijvers en uitgevers in kaart gebracht. De onverzoenlikheid van Adriaan Venema. *Leeuwarder Courant*, Leeuwarden, 23-09-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010566763:mpeg21:a0458>

Martien J.G. De Jong. Beschuldiging van Venema was niet vals. *Het Parool*, Amsterdam, 13-10-1988. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832864:mpeg21:a0162>

Hans Renders. Een fantast als financier van het fascisme. *Het Parool*, Amsterdam, 07-01-1989. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010832961:mpeg21:a0734>

Hans Renders. Nico de Haas. *Leeuwarder Courant*, Leeuwarden, 17-11-1989. <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010567116:mpeg21:a0410>

Naar [inhoudsopgave](#).

Appendix III: Het hele zelfplagiaat

[Selfplagiarism in Washington Independent Review of Books, 2017](#)

[Selfplagiarism in Biography, 2017](#)

Selfplagiarism in Biography, 2019

<p>De Nederlandse biografie van nu: Schrijf als een vlinder, niet als een bever. Vrij Nederland (2018) Hans Renders & David Veltman</p> <p>Other parts originate from Parool/Dagblad van het Noorden.</p>	<p>Hans Renders & David Veltman Mediators as the Subject of Dutch Biography, 2019 Biography. University of Hawaii Press, Volume 42, #1 2019, 14-06-2019. blz. 96-102. https://muse.jhu.edu/article/726553</p>
<p>Op 18 september zal voor de vijfde keer de tweejaarlijkse Nederlandse Biografie Prijs worden uitgereikt. De lijst van inzendingen biedt een mooie gelegenheid de stand van zaken eens op te maken. Wie het begrip ‘biografie’ royaal opvat – denk alleen al aan al die rare boeken die samen met of in opdracht van de gebiografeerde geschreven worden – komt aan minstens twee oorspronkelijk Nederlandse biografieën per week. We zien er zeker een paar over het hoofd, maar voor de Biografieprijs zijn 171 biografieën ingezonden. Wat zijn dat voor boeken en is er een trend in te herkennen?</p>	<p>On September 18, 2018, the biannual Dutch Biography Prize was awarded to Onno Blom’s biography of the author Jan Wolkers. The list of submissions for the prize is a good way to look at the state of the art in Dutch biography. Using a broad concept of biography, one can say that no fewer than two original Dutch biographies are published every week. We will surely miss one or two, but for the Biography Prize the jury could choose from a list of 171 entries, all published in the last two years. What kind of books are these and what tendencies can be found in them?</p>
<p>Los van wie er zoal gebiografeerd worden, valt al meteen iets op, namelijk de toegenomen ambitie om op basis van deugdelijk bronnenonderzoek te werken. De markt, de lezer, stelt blijkbaar eisen. Er bestaat een toenemende wens, zo niet eis, dat de gereleveerde gebeurtenissen naar een te controleren bron teruggevoerd kunnen worden. Biografen zijn gebonden aan feiten, maar zij metselen feiten aan elkaar tot een structuur. En voordat je aan zo’n gestructureerd verhaal begint, is het noodzaak de feiten te begrijpen. Op die manier is de biografie geen opeenstapeling van feiten, maar gaat het over de relatie tussen die feiten.</p> <p>-----</p> <p>De zogenaamde ‘feitenbiografie’ is een eufemisme voor een slechte biografie. Oud-uitgever Martin Ros noemde dat de bever- tegenover de vlinderbiografie: de bever</p>	<p>After taking a quick look at the list of nominees for the Dutch Biography Prize, a few developments immediately come to the fore. Apart from who is chosen as subject for a biography, it is clear that there is an increased effort to use sound archival sources as the foundation for biographical research. The market—the reader—is apparently asking for quality. There is an increasing desire, if not request, to be able to retrace the facts presented to a verifiable source.</p>

verzamelt feiten en zet die als een boekhouder onder elkaar, de vlinder respecteert de feiten maar denkt uiteindelijk aan het begrip ervan en transformeert ze tot een overtuigend verhaal.

The above alinea is placed at the end of the American article

Van oudsher bestaat al een nauwe relatie tussen biografie en journalistiek. Niet alleen omdat de lezer onthullingen wil zien, maar ook vanwege de veranderlijkheid van maatschappelijke opvattingen.

Wim Hazeu onthulde dat Lucebert op bijna twintigjarige leeftijd hardcore antisemitische ideeën ventileerde. Zouden de reacties twintig jaargeleden hetzelfde zijn geweest? Onno Blom publiceerde onverbloemd over Jan Wolkers' dwingende intieme omgang met vrouwen. Het werd niet meegenomen in de #MeToo discussie.

Biography shares this demand for verifiable facts with journalism, two fields that always had a close relationship, not only because the reader wants to discover new things, but also because of the changeability of societal views.

In a biography of the Dutch artist Lucebert published this year, Wim Hazeu reveals that his subject aired hardcore anti-Semitic opinions when he was nearly twenty years old. Would reactions to this discovery have been different twenty years ago? Also this year, biographer Onno Blom writes frankly about the coercive sexual behavior of the artist Jan Wolkers. Surprisingly, this book has so far not drawn any attention in relation to the #MeToo movement.

Het echte verhaal

Sinds we in een wereld van alternatieve feiten leven, lijken biografie en journalistiek relevanter dan ooit. Hoeveel biografieën van Mata Hari zijn er wel niet geschreven, maar pas nu hebben twee biografen daadwerkelijk het archiefonderzoek aangevat en vertellen op basis van de feiten het echte verhaal. Er vindt na al die jaren een soort correctie plaats, zowel in de betrouwbaarheid van biografieën als in de vertelwijze.

Ook de mogelijkheid van de lezer bepaalde feiten te controleren op internet heeft hier natuurlijk aan bijgedragen. Over Johan Rudolph Thorbecke en Jacob van Lennep is al oneindig veel gezegd, maar nu pas zijn er zowel aantrekkelijk geschreven als grondig geresearcheerde biografieën van hen verschenen. Er is overigens geen enkele reden om te gaan beweren dat dit 'definitieve' biografieën zijn, want elke generatie stelt haar eigen eisen.

The Real Story

Because we are living in a world of alternative facts, biography and journalism seem to be more relevant than ever. Although many biographies of the Dutch dancer and spy Mata Hari have already been written, only recently two biographers, Jessica Voeten and Angela Dekker, have started researching in her archives, and those of the British, German, and French secret services. In *Moed en overmoed: Leven en tijd van Mata-Hari*, they finally tell Mata Hari's real story, a story based on facts. Numerous biographies have already been written of Mata Hari in which she was depicted as a victim: since she was wrongly judged as being a spy, she was put before the firing squad unguilty. But in *Moed en overmoed*, it appeared that Mata Hari was indeed a spy, although one of meagre quality. After all these years, some sort of correction is happening in biographies, both in their reliability and in their way of telling a story. Of course, it has become easier for readers to

	<p>check facts on the internet. The availability of reliable online sources must have contributed to a change in the way biographies are written. Much has already been written about the Dutch nineteenth century statesman Johan Rudolph Thorbecke and his contemporary homo universalis Jacob van Lennep, but only now Remieg Aerts (author of <i>Thorbecke wil het</i>) and Marita Mathijsen (<i>Jacob van Lennep: Een bezielde schavuit</i>) have published biographies of these men that are stylistically appealing as well as thoroughly researched.</p> <p>But there is still no reason to believe that these books are “definitive” biographies, as each generation has its own demands.</p>
<p>Hans Renders published a review of <i>Léon Degrelle: De Führer uit Boullion</i> by Bruno Cheyns in the <i>Parool</i>, December 16, 2017.</p>	<p>This can be said for biographies of literary figures, as well as for biographies of politicians. In the case of Belgian biography, another factor comes into play: the language in which the book was written. Until recently, the French- and Dutch-speaking communities in Belgium were deeply divided by mutual prejudice and incomprehension. Biographies written by French-speaking authors were mistrusted by Flemish readers, and the other way around. Especially when the remembrance of the Second World War was at stake, the critical reception of biography often made use of clichés: all Flemish people were collaborators, for example, or all Walloon people were part of the resistance movement. Now things have changed. The list of submissions for the Dutch Biography Prize features a well-written biography of one of the most prominent fascist leaders in Belgium: Léon Degrelle: <i>De Führer uit Boullion</i> by Bruno Cheyns. Cheyns is a young historian, writing in Dutch, although his subject was francophone. In 2008, Degrelle’s legal case was the last one under the scrutiny of the Board of Registration and Domains, responsible for the seizure of the estates of former Nazi leaders in Belgium. Degrelle successfully escaped to Spain after the Second World War, where he continued to promote his extreme-right opinions until his death in 1994. This shows something about the way the repression or punishment of former</p>

	<p>collaborators was accomplished after the War. The remembrance of this punishment remained an open wound in Belgian society for almost 75 years. Degrelle's biography shows how the two language communities try to converge in remembering the war.</p>
<p>Verzonnen verzetsverleden</p> <p>Oorlogsouders van Isabel van Boetzelaar is een actueel voorbeeld van deze tijd waarin de kloof zichtbaar wordt tussen biografieën die leunen op serieus onderzoek en de halfbakken 'kronieken', 'memoires', 'autobiografieën' of biografische boeken in opdracht. Toen de eerste druk vorig jaar verscheen, werd onmiddellijk opgemerkt door verschillende kranten dat dit familie-verhaal over de grootvader van Van Boetzelaar op 'alternatieve feiten' berustte. In plaats van zijn bij elkaar verzonnen verzetsverleden, bleek opa na de oorlog tot levenslang veroordeeld te zijn wegens collaboratie (hij zat er tien jaar van uit). Ook de herziene versie die eerder dit jaar verscheen, rammelt nog aan alle kanten, en dat werd weer grondig (onder meer door Vrij Nederland) in de pers opgemerkt. Je komt er niet meer mee weg om door de familie gecreëerde oorlogsverhalen voor waar de wereld in te slingeren. Dit boek is door de serieuze journalistiek ontmaskerd. Toch maakt Van Boetzelaar deel uit van een trend, namelijk de biografie, of welke benaming daar ook aan gegeven wordt, door een familielid geschreven. 'Mijn familie, dat zijn God-zij dank analfabeten,' zou Willem Elsschot hebben geantwoord, toen hem gevraagd werd hoe zijn familieleden hadden gereageerd op de manier waarop hij ze had geportretteerd in de sleutelroman Pensioen (1937). Vooral als opa of oma nog leeft, ontstaat vaak een moeizame verhouding tussen de biograaf en gebiografeerde. Toch is dat wat in de lijst van de Nederlandse Biografieprijs nu opvalt: biografieën geschreven door een familielid dat zich kritisch opstelt ten opzichte van zijn subject, in plaats van haar of hem onvoorwaardelijk te bewonderen</p>	<p>Made-up Stories</p> <p>Oorlogsouders by Isabel van Boetzelaar is a recent example that shows the gap between biographies that make use of serious research and the half-hearted chronicles, memoirs, autobiographies, or biographical books that are commissioned. When the first edition of Oorlogsouders appeared in 2017, various newspapers in Holland immediately wrote that this family history was based upon "alternative facts." The biographer tried to make us believe a fabricated story about her father's involvement in the resistance movement. In fact, her father was sentenced to life-long imprisonment for collaboration but was released after ten years. The revised version of van Boetzelaar's book, published in 2018, was still worthy of criticism in many respects. This was mentioned in the press again. In the periodical Vrij Nederland, founded during the war as a resistance newspaper, Maarten van Voorst tot Voorst wrote that in the revised version, "it is still not possible for the reader to distinguish between truth and fiction." But Van Boetzelaar's book is part of a trend. In 2017, many biographies were written by a family member of the subject. "My family, thank God, they are illiterate," the Flemish author Willem Elsschot answered, when the literary critic Garnt Stuiveling asked him how members of his family reacted to the way he had portrayed them in the roman-à-clef Pensioen. Especially when a grandfather or grandmother is still alive, the relationship between a biographer and his subject often becomes difficult. However, when looking at the list of submissions to the Dutch Biography Prize, another development becomes clear: more biographies tend to be written by a family member who positions themselves at a critical distance from their subjects, instead of admiring them unconditionally.</p>

<p>Zoals in de biografie van Isay Rottenberg, een joodse sigarenfabrikant die in 1932 een fabriek overnam in het Duitse stadje Döbeln. Het boek werd geschreven door zijn kleindochters Hella en Sandra Rottenberg. Zij hebben in hun geschiedenis van de sigarenfabriek nu eens niet de nadruk gelegd op de heldenstatus die grootvader Isay ongetwijfeld in hun ogen had. Juist de manier waarop de sigarenfabrikant te maken kreeg met de steeds moeilijker omstandigheden komt in het boek aan bod. Daardoor stijgt dit verhaal uit boven de particuliere familiegeschiedenis gebaseerd op oncontroleerbare verhalen, en krijgen we een ongewoon beeld van het tegenstrijdige economische beleid van de nazi's in de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog.</p>	<p>Look for example at the biography of Isay Ro enberg, a Jewish manufacturer of cigars who in 1932 took over a factory in the German town of Döbeln. The book, titled De sigarenfabriek van IsayRo enberg, was written by Rosenberg's grandchildren, Hella and Sandra Rottenberg. In their history of the cigar factory, instead of focusing on the heroic status their grandfather must have had in their eyes, they pay most attention to the way the manufacturer became subject to the difficult political circumstances of the time. By doing so, the story goes beyond an idiosyncratic family history based on uncontrollable sources, and Isay Ro enberg gives us an unusu- al image of the contradictory economic policy of the Nazis at the onset of the Second World War.</p>
<p>Op een akkoordje Als een biografie geschreven wordt door een familielid, heeft de auteur veelal toegang tot archieven die voor de buitenwereld gesloten blijven. Maar even zo vaak proberen familieleden het op een akkoordje te gooien met de biograaf, waardoor het verhaal van iemands leven kritiekloos wordt opgeschreven. Zo zal de advocaat Yehudi Moszkowicz, hoe eerlijk hij ook de val van zijn vader Robert beschrijft, de schimmige wereld die aan deze val ten grondslag lag nooit volledig in kaart brengen.</p>	<p>Making a Deal When a biography is written by a family member, the author sometimes gets access to archives that remain closed to the rest of the world. But more often than not families try to make a deal with the biographer, asking them to write a story that cannot be verified. For example, the lawyer Yehudi Moszkowicz wrote De toga van mijn vader, a faithful account of the downfall of his father Robert, who worked as an attorney until he was disbarred because of his addiction to drugs. Although Mozskowicz spoke to many family members for his book, he said he "could only relate to his own experiences" (Romanillos). Naturally, Moszkowicz will never be able to fully chart the grim circumstances that led to his father's perdition.</p>
<p>Historicus Wiebe de Graaf is er wel in geslaagd om in de biografie van zijn overgrootvader, de communist Taco Kuiper, een beeld te schetsen dat boven de persoon in kwestie uitstijgt. De zelfmoord van Kuiper in 1945 wordt door de biograaf in een context geplaatst van een brede groep van mensen die na de Tweede Wereldoorlog het gevoel hadden aan de verkeerde kant van de geschiedenis te staan. De biografie probeert een antwoord te geven op de vraag waarom zoveel intellectuelen in 1945 zelf moord pleegden.</p>	<p>Also this year, the historian Wiebe de Graaf succeeded in writing the biography of his great grandfather, the communist Taco Kuiper. In <i>Taco Kuiper en de dood</i>, De Graaf portrays Kuiper in such a way that we can learn something about the communist mentality during the aftermath of the Second World War and the onset of the Cold War. Kuiper's suicide in 1945 is placed in the context of a large group of people who had the feeling they were on the wrong side of history. The biography tries to give an answer to the question of why so many intellectuals</p>

	<p>took their lives in 1945. It appeared that there were multiple reasons: they were afraid of the future, afraid that their Jewish beliefs or communist convictions would still not be accepted after the war. De Graaf shows that the psychopathological explanations that were often given for this mass suicide were too simplistic: not every intellectual suffered from a depression in 1945.</p>
<p>Zo stijgt ook het aangrijpende boek van Marcel Langedijk over zijn alcoholistische broer uit boven het particuliere verhaal. Eerder is zijn boek een zoektocht naar de motieven van jonge mannen om door euthanasie een einde aan hun leven te maken. Langedijk koos ervoor om het euthanasieproces te beschrijven in de vorm van een reportage, waarin zorgvuldig alle betrokkenen aan het woord worden gelaten, zonder al te diep in te gaan op de motivatie van zijn broer om uit het leven te willen stappen.</p>	<p>In the same vein, the touching story of Marcel Langedijk's alcoholic brother rises above the ordinary addiction narrative. Langedijk's book <i>Gelukkig hebben we de foto's nog</i> can be read as a search for the motives of young men to end their lives by asking for euthanasia. Langedijk describes the euthanasia of his brother Mark in the form of an eyewitness account, in which all people involved in the process could have their say. For example, Langedijk meticulously described two family gatherings, during which the premature death was discussed. How could this family cope with Mark's decision that he did not want to be cured from his alcoholism anymore? By choosing this outsider's perspective, the book does not need to tell too much about the personal motivation of Mark's death wish. Ultimately, the biography gives cause for introspection, focusing on the question what it means to be a man in this period of time.</p>
<p>Dat is een moeilijke conclusie voor biografen. Er zijn voorbeelden uit Joodse kring waarin familieleden van Holocaustslachtoffers liever niet zien dat de namen van hun dierbaren genoemd worden op publieke herdenkingsmonumenten en in (digitale) in memoriabestanden. Decennialang is bijvoorbeeld door historici en journalisten onderzoek gedaan naar de identiteit van de man die Jan Campert in 1942 over de Belgische grens wilde smokkelen. In 2004 bleek dat een joodse organisatie in Breda gewoon over die naam beschikte. De vlucht poging van de 21-jarige Frans van Raalte mislukte en na te zijn opgepakt, pleegde hij nog dezelfde nacht zelfmoord in de Koepelgevangenis van Breda. Het niet aan de openbaarheid prijsgeven van zijn naam was natuurlijk het goed recht van die organisatie, ieder zijn eigen rol, maar de biograaf heeft een ethische verantwoordelijkheid aan zijn professionaliteit, en aan de waarheid. Na verschijning van de biografie van Jan Campert werd de naam Frans van Raalte eindelijk toegevoegd aan het Digitaal Monument Joodse Gemeenschap in Nederland.</p>	<p>Some people have a difficult time when these kinds of first-hand accounts are published. Jewish families, for example, have sometimes protested when the names of their deceased family members have been mentioned on public occasions, such as war memorials and digital commemorative lists. This was also the case after the publication of the biography of the Dutch poet and resistance hero Jan Campert in 2004. Historians and journalists took great pains to uncover the identity of the man who was smuggled over the Belgian border by Campert in 1942. When the name of this man was finally discovered in the archives of a Jewish organization in Breda, in the south of Holland, it appeared that this organization simply did not want to release his name. This was of course good practice on the part of this organization—everyone has their own part to play in the historical process of remembering and forgetting. But the biographer has an ethical responsibility, too—to his professionalism and to the truth. After the publication of the biography, the name of Frans van Raalte was finally added to the Digital Monument of</p>

<p>This passage was taken from: 'Ethiek en biografie: Heb mededogen, maar begin geen liefdesrelatie met je onderwerp', <i>Vrij Nederland</i> (2018) by Hans Renders</p>	<p>the Jewish Community in the Netherlands. Remarkably, fourteen years after this release, Van Raalte's name was given without footnote in the 2018 biography of Campert's son, the poet Remco Campert. For this book, titled <i>Een knipperend ogenblik: Portret van Remco Campert</i>, biographer Mirjam van Hengel made use of her extensive talks with the author, who is still living at the age of 89. In the interviews Van Hengel gave surrounding the publication of her biography, she repeatedly said she deliberately avoided using footnotes, since these would make her book "too scientific." As a result, it is unclear whether the book contains facts or just the opinions of the biographer or her subject.</p>
<p>Bemiddelaars Bij de 171 biografieën die voor de Nederlandse Biogra epijs zijn ingezonden, loopt nóg een trend in het oog, namelijk die van de bemiddelaars. Minstens vijftien titels gaan over guren die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de overdracht van feiten en meningen. Wat zegt dat? Dat zal nog moeten blijken, maar het is opvallend dat er zoveel biogra eën gepubliceerd worden van uitgevers (Johan Polak, Rob van Gennep, Emanuel Querido), journalisten (Louis Fre- quin, M.J. Brusse), politici (Max van der Stoel, Marinus van der Goes van Naters) en andere bemiddelaars (Christiaan Snouck Hurgronje, Frederik Ruysch). Is het toeval dat deze guren, die op hun manier als gatekeepers van feiten en informatie hebben gefunctioneerd, nu populair zijn onder biografen</p>	<p>Mediators One other trend has to be mentioned when looking at the 171 biographies that were submitted for the Dutch Biography Prize: an interest in people who have served as mediators. No less than fifteen titles are about figures who played an important role as distributors of facts and opinions. The reason still has to be examined, but it is striking that so many biographies have been published of editors (Johan Polak, Rob van Gennep, Emmanuel Querido), journalists (Louis Frequin, Rie Brusse), politicians (Max van der Stoel, Marinus van der Goes van Naters), and other mediators (Christiaan Snouck Hurgronje, Frederik Ruysch). Is it a coincidence that people acting as gatekeepers of facts and information have become popular subjects among biographers?</p>
<p>Annemiek Recourt vraagt zich in haar biografie van Jan Greshoff (1888-1971) af: waar wordt literatuur politiek? Een goede vraag na haar uitvoerige rondgang door het leven van deze dichter, criticus, uitgever en kunstliefhebber die zich inzette om de wereld te beschermen tegen de toenemende invloed van de gewone man. Maar bovenal was Jan Greshoff journalist, ook toen al een beroep waarvoor je je in de problematiek van de straat moest verdiepen. Hij werkte voor De Telegraaf, was van 1920 tot 1923 hoofdredacteur van de Nieuwe Arnhemsche Courant en leidde diverse tijdschriften en</p>	<p>So far, there has been no end to the stream of biographies about people responsible for cultural exchange between one country and another. A recent example is the biography of Jan Greshoff, written by Annemiek Recourt under the title <i>Moralist van de ontrouw: Jan Greshoff (1888–1971)</i>. "When does literature become politics?" Recourt asks herself many times in this biography. A good question, a er her extensive tour through the life of this poet, critic, editor, and art lover, who actively wanted to protect the world against the increasing in uence of ordinary people. But Greshoff was also a prolific journalist, a profession that surely required him to be</p>

<p>verhuisde naar Brussel waar hij correspondent werd voor een keur aan Nederlandse bladen en zich opwierp als promotor voor het bibliofiele boek. Hij verdedigde de smaak van de aristocratie, de elite. Geestig merkt Recourt op dat Greshoffs liefde voor de toen opkomende dansvormen als de foxtrot en de boogiewoogie een beetje tegenstrijdig was met zijn afkeer van de massa. Hij bezocht regelmatig een dansgelegenheid in Laren, waar hij zo nu en dan tegen een andere fervente danser stootte: Piet Mondriaan.</p> <p>Hans Renders review of Annemiek Recourt's book <i>Moralist van de ontrouw – Jan Greshoff (1888-1971)</i>. Published in <i>Parool</i>, October 2018 en <i>Dagblad van het Noorden</i>, 19-10-2018, titled 'Groepsbiografie van het vergeten literaire leven'.</p>	<p>aware of the problems of the street. He worked for the newspaper De Telegraaf, was editor-in-chief of the Nieuwe Arnhemsche Courant, and was in charge of various magazines.</p> <p>He was living in Holland at that time. Funnily, Recourt mocks Greshoff's love for various dance forms just emerging at the time, like the foxtrot and the boogie-woogie. Were these not a little bit at odds with his distaste for the masses? He often visited a dance hall in the town of Laren, where he now and then met another practitioner of modern dance: Piet Mondriaan</p> <p>(...)</p> <p>Greshoff moved to Brussels, where he became a correspondent for a number of Dutch periodicals. He started to promote ne printing and bibliophile editions. He defended the taste of the aristocracy, of the elite.</p>
<p>According to Manu van der Aa the English text is the original one – as far as he knows a Dutch doesn't exist.</p> <p>Van der Aa: “For the record: ik ben het niet eens met wat ze zeggen in die laatste alinea – dat staat trouwens nergens in mijn boek. Ik weet ook niet welke artiesten, naast Servaes en De Troyer, die niet eens tot 'Van Heckes groep' behoorden, ze zouden kunnen bedoelen (misschien de minder bekende Hubert Malfait?).”</p> <p>Manu van der Aa, e-mail to Bart FM Droog, 28-09-2019, 14:34 uur.</p> <p>”</p>	<p>The arts are also the focus of Manu van der Aa's <i>Tatave!</i>, a biography of the Belgian art dealer and collector Paul-Gustave van Hecke. The way Van Hecke positioned himself as a mediator contributed to the success of the expressionist art of the village Sint-Martens-Lathem, near Ghent. Artists living in this community, such as Albert Servaes and Gust de Smet, were deliberately kept at a distance by Van Hecke from art centers such as Brussels or Antwerp. In doing so, Van Hecke wanted to preserve the “arcadian,” “primitive,” and “honest” impulses in their painting. Van Hecke offered patronage to various Lathem artists, which allowed them to make a living and supply Van Hecke's gallery <i>Sélection</i> with new paintings on a regular basis. Van Hecke was thus able to keep on presenting the Lathem school as a group of primitive, honest painters, proud of their Flemish land.</p> <p>The bilingual Van Hecke was responsible for many cultural transfers between the two language communities in Belgium. But he was not only a mediator between different</p>

	<p>parts of the art scene in Belgium; he also claimed a prominent role in fields as diverse as politics, cinema, journalism, and the publishing world. Until Van Hecke's biography was published, his role as a mediator had been mostly overlooked by traditional historiographies of each of these fields.</p> <p>Due to the financial crisis of the 1930s, Van Hecke was forced to sell large parts of his collection of expressionist and surrealist paintings. At that time, he started to see the art of the Lathem school as part of the unique character of Flemish culture. When the Nazis occupied Belgium, they also tried to involve Lathem artists in their call for a powerful art, capable of capturing the soul of the Flemish people. This development can be seen as a negative result of Van Hecke's mediating role. As he was omnipresent in the art scene of the interwar years, the artists in his school largely remained dependent on their master. For some of them, this caused intellectual shortsightedness, and some even suffered from an inferiority complex. Many painters from Van Hecke's group, including Albert Servaes and Prosper de Troyer, became collaborators once the Nazi regime took over in Belgium.</p>
<p>De zogenaamde 'feitenbiografie' is een eufemisme voor een slechte biografie. Oud-uitgever Martin Ros noemde dat de bever- tegenover de vlinderbiografie: de bever</p>	<p>The three developments that we derived from the list of nominees for the Dutch Biography Prize—the urge to tell a real, verifiable story, the rise of biographies written by a family member of the subject, and the so-called “mediator biography”—show a striking resemblance. Biographies have to work with facts, but they also have to turn facts into a structure and an interpretation. And before you begin to write such a structured story, it is necessary to understand the facts. By choosing a family member or a mediator as a subject, it appears that a biographer can still relate to the historical developments in which he or she played a role in an objective way. This implies that biography is not just an accumulation of facts, but it is about the relation between those facts. The so-called “factual biography” is a euphemism for a poor biography. The late Dutch editor Martin Ros called this the “beaver,” as opposed to the</p>

<p>verzamelt feiten en zet die als een boekhouder onder elkaar, de vlinder res-pecteert de feiten maar denkt uiteindelijk aan het begrip ervan en transformeert ze tot een overtuigend verhaal.</p> <p>Part of the <i>VN</i>-article on Biographies, 2018</p>	<p>“butterfly” biography: the beaver collects facts and lists them like an accountant, whereas the butterfly uses facts but eventually reflects on them and transforms them into a convincing story.</p>
---	--

Naar [inhoudsopgave](#).